

MONITOR CHIŃSKI

STYCZEŃ 2018

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

STYCZEŃ 2018

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

3 stycznia: Pakistan, podobnie jak Rosja, będzie płacić za import z Chin głównie w juanach. Moment podjęcia decyzji przez władze w Islamabadzie wydaje się być nieprzypadkowy: przypadł równoległe z wstrzymaniem przez USA pomocy dla Pakistanu oraz postępującą deprecjacją rupii wobec dolara. Ponadto chińskie firmy inwestujące w China-Pakistan Economic Corridor będą mogły finansować swoje projekty w Pakistanie denominowane w RMB i przelewać z powrotem zyski i dywidendy w juanach zamiast w dolarach lub innych zagranicznych walutach. Jak tłumaczy przesłanki tej decyzji „Pakistan Observer”: *Chiny i Rosja właściwie prowadzą już handel wzajemny w oparciu o własne waluty. Budowa alternatywnego systemu niezależnego od dolara uczyni ten świat prawdziwie wielobiegunowym, wolnym od dominacji jakiegokolwiek państwa”.*

8-10 stycznia: wizyta prezydenta Emmanuela Macrona w ChRL. W czasie spotkania z Xi Jinpingiem prezydent Francji nakreślił wizję stosunków międzynarodowych, znacznie odmienną od promowanej przez Donalda Trumpa. Rozmawiano o znoszeniu barier handlowych i przeciwstawianiu się protekcjonizmowi. W trakcie wizyty Macron wygłosił wykład dla przedsiębiorców, naukowców i studentów w Xi'anie, wzywając Chiny i Francję do wspólnej walki ze zmianami klimatycznymi. Do wymiernych efektów chińskiego tournée należą m.in.: porozumienie o współpracy między Eutelsat Communications i China Unicom, kontrakt na sprzedaż 184 samolotów Airbus, umowa między francuskim gigantem energetycznym Areva i chińskim CNNC na budowę zakładu utylizacji odpadów nuklearnych (10 mld euro), otwarcie filii Centrum Pompidou w Szanghaju i zapowiedź zniesienia w ciągu pół roku chińskiego embarga na wołowinę z Francji.

16 stycznia: Rosja zwiększa wykorzystanie chińskich serwisów płatniczych. Przed czerwcowymi mistrzostwami świata w piłce nożnej karty UnionPay mają być akceptowane przez 90% terminali płatniczych i bankomatów w głównych rosyjskich

SZCZYT CHINY-CELAC W CHILE

W czasie spotkania szefów dyplomacji Chin i Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Wang Yi stwierdził, że w ciągu trzech lat od ustanowienia współpracy wielostronnej udało się ugruntować konsensus polityczny. W połączeniu z oficjalnym zaproszeniem Ameryki Łacińskiej i Karaibów do udziału w Pasię i Szlaku to nie mało, jak na wstrzeżmięzliwy język chińskiej dyplomacji i bliskie sąsiedztwo Stanów Zjednoczonych.

miastach (na zbliżający się mundial zapowiada się przyjazd 100 tys. chińskich kibiców). Dzięki wprowadzonym w ubiegłym roku ułatwieniom wizowym Rosję odwiedziło 900 tys. turystów z ChRL; wpływy rynkowe z tego tytułu ocenia się na ponad 5 mld USD.

17 stycznia: powstaje piąta chińska baza na Antarktyce. Prace konstrukcyjne na Inexpressible Island w pobliżu Morza Rossa potrwać pięć lat. Chiny rozpoczęły działania chociaż do tej pory nie przedłożyły Komitetowi Ochrony Środowiska (CEP) przy Spotkaniu Konsultatywnym Układu Antarktycznego (ATCM) ostatecznej wersji ewaluacji skutków środowiskowych, których wymagają regulacje obowiązujące w zarządzaniu Antarktyką. Głównym zadaniem bazy ma być eksploracja złóż i badania klimatyczne. 26 stycznia ChRL wydała pierwszą oficjalną „białą księgę” dotyczącą polityki wobec Arktyki. Wiceszef MSZ Kong Xuanyou ujął plany wobec polarnego odcinka „Pasa i Szlaku” enigmatycznie: „po pierwsze nie będziemy ingerować, po drugie nie będziemy nieobecni”.

19 stycznia: myśl Xi Jinpinga zostanie wpisana do konstytucji ChRL. Po włączeniu dorobku teoretycznego przewodniczącego Xi do statutu KPCh w czasie XIX Zjazdu, zapowiedziano jego wpisanie do ustawy zasadniczej. W zgłoszonych poprawkach podkreśla się przewodnią rolę Partii we wszystkich obszarach działalności państwa.

22 stycznia: Chiny oficjalnie zapraszają Amerykę Łacińską i Karaiby do udziału w Pasi i Szlaku. W trakcie spotkania pomiędzy Chinami i przedstawicielami 33 państw członkowskich Wspólnoty Państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów (CELAC), szefa chińskiego MSZ Wang Yi mówił o naturalnej komplementarności regionu z przesłankami BRI, dzięki któremu Chiny chcą pogłębiać gospodarcze i finansowe relacje z państwami rozwijającymi się.

24 stycznia: wystąpienie Liu He na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos. Główny doradca ekonomiczny Xi Jinpinga, wskazywany jako mocny kandydat do objęcia urzędu wicepremiera, powtórzył co do zasady główne wątki ogłoszone przez Xi w tym samym miejscu przed rokiem: Chiny będą bronić wolnego handlu i globalizacji, a także otworzą jeszcze bardziej swoją gospodarkę na świat. Liu jest uważany za jednego z najważniejszych architektów polityki gospodarczej ChRL; określany jako liberał, przywiązujący dużą wagę do kwestii ochrony praw intelektualnych, reformy SOE i zwolennik przedsiębiorczości prywatnej, jest jednocześnie orędownikiem odgórnego planowania i znaczącej roli państwa w kształtowaniu i regulacji rynków.

22 stycznia: chińskie COSCO z koncesją na terminal portowy w Zeebrugge. Firma z siedzibą w Szanghaju, w której posiadaniu znajduje się m.in. port w Pireusie, sfinalizowała ostatecznie transakcję z władzami drugiego największego portu w Belgii; położonego w pobliżu Hamburga i Le Havre i niedaleko od Wielkiej Brytanii (Dover).

Tamtejszy terminal jest skomunikowany siecią dróg i kolei z całą Unią Europejską. Według przedstawiciela COSCO Zhang Wei'a, firma chce wykorzystać i rozwinąć potencjał logistyczny Zeebrugge jako pomostu pomiędzy Europą kontynentalną i północno-zachodnią.

25 stycznia: Chiny planują powołanie sądu międzynarodowego dla Pasa i Szlaku. Zadaniem instytucji będzie rozstrzygnięcie sporów gospodarczych państw położonych wzdłuż Pasa i Szlaku. Czy działania te zwiastują kwestionowanie rozwiązań w prawie międzynarodowym opartych głównie na wzorcach amerykańskich i europejskich?

29 stycznia: Wang Qishan zostanie wiceprzewodniczącym ChRL? Choć 69-letni Wang, szef antykorupcyjnej kampanii Xi Jinpinga, przekroczył zwyczajowy wiek emerytalny w KPCh, to został otrzymał nominację na marcową sesję OZPL. Jak zauważył dziennik SCMP, w ciągu ostatnich dwóch dekad wszyscy czołowi urzędnicy państwowi i partyjni w ChRL byli członkami chińskiego parlamentu. Ale żaden z opuszczających swojego stanowiska lub odchodzących na emeryturę liderów nie został na kolejną kadencję OZPL.

Precedens ten pozwala spekulować, że Wang Qishan – jako zaufany Xi Jinpinga – obejmie funkcję wiceprzewodniczącego państwa, którego rolą ma być m.in. poprawa stosunków ze Stanami Zjednoczonymi. Prawdopodobnie do trudnego zadania poprawy relacji z Waszyngtonem, zostaną również wyznaczeni były szef partii w Guangdongu Hu Chunhua (wskazywany jako przyszły wicepremier ds. handlu) oraz Liu He (jako wicepremier nadzorujący finanse i SOE).

31 stycznia: 772 mln użytkowników Internetu w Chinach w 2017 r. Oznacza to, że 55,8% populacji Chińczyków korzysta z sieci www. W porównaniu do 2016 r. liczba nowych użytkowników wzrosła o 40 mln.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

3 stycznia: inwestycja chińskiego CEFC w Czechach zostanie wstrzymana? Według wstępnej decyzji Narodowego Banku Czech, prośba o zwiększenia udziałów CEFC w prywatnym czeskim banku J&T Finance Group do 50% z obecnych 9,9% została odrzucona.

3 stycznia: otwarcie pierwszego konkursu na wspólne projekty badawcze w ramach polsko-chińskiej współpracy bilateralnej. Projekty z zakresu inżynierii, ochrony środowiska, technologii żywności, medycyny, technologii informatycznych oraz budowy dronów będą współfinansowane przez polskie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i Ministerstwo Nauki i Technologii ChRL.

4 stycznia: HSBC otworzy China Desk w Polsce. Decyzja siódmego największego banku świata ma na celu wsparcie przepływów handlowych i inwestycyjnych między Chinami i państwami EŚW, zwłaszcza Polską, Czechami, Słowacją, Węgrami i Rumunią. Tzw. China-CEE Desk w Warszawie będzie 24 instytucją tego typu stworzoną w ramach HSBC od 2012 r. Sieć China Desks pokrywa się z głównymi kierunkami inwestycyjnymi Pasa i Szlaku, zapewniając usługi finansowe dla chińskich firm i ich zagranicznych partnerów działających na ponad 40 rynkach świata.

8 stycznia: COSCO inwestuje w Grecji. Ogłoszone wraz z początkiem nowego roku projekty dotyczą poprawy infrastruktury w należącym do chińskiej firmy porcie, tak aby mogłyby tam wpływać statki o większych nośnościach. W tym celu tor wodny zostanie pogłębiony do 20 m, zainstalowane będą nowe sieci wodne i elektryczne oraz boje do kotwiczenia statków. Powstanie również pływający dok naprawczy do obsługi statków o ładowności 80 tys. ton. Władze Grecji wiążą z chińskimi inwestycjami nadzieję na poprawę konkurencyjności Pireusu (również w usługach pasażerskich), która w ostatnich latach spadała kosztem innych śródziemnomorskich portów w Chorwacji, Turcji i na Malcie.

10 stycznia: prezydencja Bułgarii w Radzie UE i relacje unijno-chińskie. Z tej okazji w Pekinie odbyła się konferencja prasowa z udziałem ambasadora Bułgarii Grigora Porozhanova, który wyraził nadzieję, że negocjacje w sprawie EU-China Investment Agreement (BIT) nabiorą w tym roku przyspieszenia, a Chiny potwierdzą, że poszukują otwartej wspólnoty handlowej opartej na zasadach [przestrzeganiu prawa], co umożliwi zachowanie otwartości UE na Chiny w dotychczasowym kształcie. Ambasador podkreślił, że Bułgaria chce w czasie prezydencji przyspieszyć rozwój Bałkanów Zachodnich, podkreślając komplementarność tego celu z działalnością formatu „16+1”, który wpisuje się dobrze w ramy relacji UE-Chiny. Porozhanov odpieął również zarzuty dzielenia UE przez ChRL za pomocą formatu „16+1”, który uznał za zgodny z polityką i prawem unijnym, a Europę Środkowo-Wschodnią za pozostającą w ścisłych relacjach z instytucjami UE; „16+1” została określona jako platforma uzupełniająca współpracę Brukseli z Pekinem. Szef bułgarskiej placówki dyplomatycznej zadeklarował, że jego kraj jest otwarty na inwestycje zagraniczne, w tym chińskie i rosyjskie, ubolewając nad ograniczonym zaangażowaniem finansowym Chin w Bułgarii do tej pory; do końca 2016 r. zaledwie 166 mln USD. Porozhanov odniósł się również do wizyty Emanuela Macrona w Chinach, jako polityka reprezentującego nie Francję, ale również „duże państwa europejskie”. Czy miał na myśli również Polskę?

10 stycznia: spotkanie Xi Jinpinga z przedstawicielami państw nordyckich i bałtyckich. W rozmowach w Pekinie wzięli udział przewodniczący parlamentów Finlandii Maria Lohela, Norwegii Olemic Thommessen, Islandii Steingrímur J. Sigfússon, Estonii Eiki Nestor, Łotwy Ināra Murniece, Litwy Viktoras Pranckietis i wiceprzewodnicząca szwedzkiego Rikstagu Eva Thalén Finne. Przewodniczący ChRL stwierdził,

że współpraca bilateralna i regionalna jest korzystna nie tylko dla poszczególnych państw ale również dla rozwoju partnerstwa strategicznego między Chinami i UE. Xi zapowiedział również, że Chiny będą promować tworzenie stosunków międzynarodowych nowego typu i „wspólnotę przyszłości dla ludzkości”, które są celem nie tylko dyplomacji Chin, ale kierunkiem w którym powinny podążać wszystkie państwa.

11 stycznia: chińskie banki wspomogą Jastrzębską Spółkę Węglową? Do końca stycznia JSW chce wyłonić doradcę, który wspomże spółkę w procesie wyboru ścieżki refinansowania obecnego zadłużenia. Wśród potencjalnych kredytodawców wymienia się chińskie banki – Exim Bank i ICBC.

12 stycznia: Węgry pożyczą pieniądze od Chin na modernizację kolei Buda-pest-Belgrad? Decyzję węgierskiego rządu Minister Spraw Zagranicznych i Handlu Péter Szijjártó uzasadnił brakiem alternatywnego finansowania ze strony UE. Kredyt na okres 18 lat jest denominowany w dolarach, z oprocentowaniem 2,5%. Oczekiwany koszt inwestycji wynosi ok. 1,8 mld euro, z czego 85% zostanie sfinansowana z chińskiej pożyczki. Termin rozpoczęcia prac był wielokrotnie przekładany; obecnie wskazuje się na koniec 2020 r.. Przetarg ogłoszono w listopadzie ub.r. po zastrzeżeniach Komisji Europejskiej wobec niejasnych zasad finansowania projektu i braku transparentności przy wyborze wykonawcy, którym pierwotnie miało być konsorcjum węgierskiego MÁV oraz China Railway International Group. Czy w ramach otwartego przetargu zostanie wskazany chiński wykonawca? Jeśli nie, będzie to duża niespodzianka.

Modernizacja pierwszego odcinka kolei po stronie serbskiej Stara Pazova-Belgrad jest również finansowana z chińskich pieniędzy. W maju ub.r. Serbia zawarła umowę kredytową z chińskim Export-Import Bank na sumę 245,4 mln euro.

12 stycznia: chińska firma wygrywa przetarg na budowę mostu w Chorwacji. Jak poinformowały Hrvatske ceste, państwowy zarządca dróg w Chorwacji, chińskie konsorcjum kierowane przez China Road and Bridge Corporation zrealizuje projekt budowy podwieszanego mostu łączącego półwysep Pelješac z kontynentalną częścią Chorwacji. Budowa potrwa do 2022 r.; łączny koszt projektu w 85% finansowanego przez UE wynosi 422 mln euro.

15 stycznia: Wojciech Zajączkowski nowym Ambasadorem RP w Chinach. Wojciech Zajączkowski jest z wykształcenia historykiem (KUL) i politologiem (doktorat w ISP PAN). Karierę dyplomatyczną rozpoczął w roku 1998 jako radca Ambasady RP w Moskwie. Później pracował również w Ambasadzie RP w Kijowie oraz w MSZ jako wicedyrektor lub dyrektor Departamentów: Europy, Polityki Wschodniej, Strategii i Planowania Polityki Zagranicznej. W latach 2008-2010 ambasador w Rumunii, a w latach 2010-2014 ambasador w Rosji. Po powrocie z Moskwy kierował Departamentem Strategii Polityki Zagranicznej MSZ. Przed podjęciem pracy w MSZ Wojciech Zajączkowski pracował jako redaktor i analityk (m.in. w OSW).

17 stycznia: inauguracja połączenia z Qinzhou (reg. auton. Guangxi) do Małaszewicz. Nowa nitka stanowi kanał transportowy łączący przede wszystkim rynki ASEAN-u, Chin Południowo-Zachodnich, Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej. Przejazd trasą liczącą ok. 11 tys. km, będzie w zależności od wariantu. zajmował od 18 do 20 dni.

19 stycznia: inauguracja połączenia Xiamen-Budapeszt. Nowa nitka w ramach China-Europe Railway Express połączy południowo-wschodnią prowincję Xiamen ze stolicą Węgier z przystankiem w Xi'anie. Przejazd trasą liczącą ok. 11,595 km będzie zajmował 18 dni.

23 stycznia: Li Chao nowym ambasadorem ChRL w Estonii. Kariera zawodowa 53-letniego Li jest od początku związana z dyplomacją; dotychczas pracował na placówkach na Barbadosie, w Australii i SRA Hongkong oraz pełnił różne funkcje w centrali chińskiego MSZ.

24 stycznia: ambasador Wojciech Zajączkowski gościem forum Pasa i Szlaku na Uniwersytecie Pekińskim. W okrągłym stole podsumowującym osiągnięcia pięciu lat BRI wzięli ponadto ambasadorowie Grecji, Izraela i Singapuru. Wojciech Zajączkowski zwrócił szczególną uwagę na potencjał współpracy infrastrukturalnej i zielonych technologii w relacjach polsko-chińskich. Impulsem do intensyfikacji stosunków handlowych ma być listopadowe China International Import Export EXPO w Szanghaju. Szczególnie entuzjastyczna była wypowiedź ambasadora Leonidasa Rokanasa, który podkreślił, że Pas i Szlak oferuje nowe podejście w rozwiązywaniu globalnych wyzwań, a w perspektywie dwustronnych relacji grecko-chińskich umożliwił współpracę energetyczną, telekomunikacyjną oraz infrastrukturalną z flagową inwestycją w porcie w Pireusie.

24 stycznia: Chińczycy zbudują spalarnię śmieci dla Warszawy? W przetargu na rozbudowę największego zakładu spalającego i odzyskującego energię ze śmieci w Polsce najtańszą ofertę przedłożył Shanghai Electric Power Construction (1,038 mld zł) To suma zbliżona i jedyna nieznacznie przekraczająca budżet zamawiającego MPO (999,55 mln zł).

12 stycznia: inauguracja połączenia lotniczego Chengdu-Petersburg. To trzecie, po Moskwie i Irkucku, bezpośrednie połączenie między stolicą Syczuanu i Rosją. Trasę obsługuje Sichuan Airlines z częstotliwością dwa razy w tygodniu w obie strony.

15 stycznia: Austria otworzy konsulat w Chengdu. Będzie to trzecie przedstawicielstwo dyplomatyczne Austrii w Chinach; oprócz ambasady w Pekinie i konsulatu w Szanghaju. Jurysdykcja nowej placówki obejmie również Yunnan, Guizhou oraz Chongqing.

16 stycznia: miasto Chengdu ustanowiło dwa programy stypendialne dla studentów z zagranicy. Oferta skierowana jest dla studentów z państw objętych inicjatywą Pasa i Szlaku oraz członków ASEAN. Mogą się o nią obiegać studenci wszystkich stopni nauczania od poziomu szkoły średniej do doktoratu, na okres co najmniej pół roku.

23 stycznia: w Chengdu powstaje największy dron na świecie. Prace nad maszyną zdolną przenosić ładunki ważące 20 ton mają zostać ukończone do 2020 r. Wykonawcą jest Tengoen (Tengdun) Technology – firma powstała zaledwie w 2016 r.; w Chengdu produkcją dronów zajmuje się obecnie aż 110 firm. Zarząd Tengoen podkreśla cywilne zastosowanie drona (wielkości średniego samolotu cargo): wynoszenie w kosmos, gaszenie pożarów i pomocy w sytuacjach kryzysowych itp. Drony mogą być również wykorzystane do m.in. takich celów wojskowych jak gromadzenie danych wywiadowczych, walki elektroniczne i tankowanie w powietrzu.

21 stycznia: Syczuan nawiązuje przyjazne stosunki z indyjskim stanem Maharasztra. Stronami memorandum w tej sprawie są Ludowa Polityczna Konferencja Konsultatywna Chin prowincji Syczuan i parlament Maharasztry. Wiceprzewodniczący LPKKCh Liu Jie wyraził nadzieję, że obie strony wzmocnią współpracę w dziedzinie handlu, turystyki, nauki, kultury i rolnictwa a współdziałanie to przyczyni się do prawy stosunków chińsko-indyjskich (na poziomie centralnym).

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

5 stycznia: wizyta jednostek specjalnych Arabii Saudyjskiej w Guangdongu. Żołnierze saudyjskich sił specjalnych odbyli wspólne ćwiczenia z chińską piechotą morską na poligonie w Zhanjiangu.

5 stycznia: brytyjski minister ds. handlu międzynarodowego Liam Fox z wizytą w Shenzhenie. Przedstawiciel Wielkiej Brytanii promował Festiwal Innowacji GREAT, który odbędzie się w marcu br. w Hongkongu. Wydarzenie ma na celu zaprezentowanie najnowszych osiągnięć technologicznych z WB i Azji. Fox przypomniał w

czasie wizyty, że Chiny są piątym największym partnerem handlowym jego ojczyzny i ważnym rynkiem dla brytyjskich przedsiębiorstw, a Londyn chce budować wykraczające poza Europę i niezależne relacje handlowe z resztą świata.

16 stycznia: Shenzhen zlikwiduje ogrodzenia wokół Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Decyzją Rady Państwowej przebiegające w sercu miasta 80 km płot z drutu kolczastego zostanie zdemontowany aby poprawić tkankę miejską i lepiej zintegrować miasto, które swój gwałtowny rozwój zawdzięcza ustanowionej w 1980 r. SSE.

16 stycznia: Kanton będzie miał więcej połączeń lotniczych z Europą i obu Ameryk. Obecnie lotnisko Baiyun obsługuje pięć tras na Stary Kontynent i osiem na kontynent amerykański; wg zapowiedzi liczba połączeń do końca roku wzrośnie o kolejne pięć. W 2017 r. lotnisko Baiyun obsłużyło ponad 65 mln pasażerów, to trzeci wynik w Chinach kontynentalnych po Pekinie i Szanghaju.

31 stycznia: PKB Kantonu w 2017 r. wyniosło 1,948 bln RMB (1,033 bln PLN). Zdaniem władz stolicy prowincji doskonały wynik gospodarczy to przede wszystkim zasługa nowych technologii i ekspansja handlowa na rynki zagraniczne. W ubiegłym roku w mieście otworzyło się cztery tysiące przedsiębiorstw typu hi-tech.

KOMENTARZ

1. Dobę po noworocznym tweecie Donalda Trumpa, oskarżającym Pakistan o sprzyjanie terrorystom i niewdzięczność wobec USA za udzielenie 33 mld USD pomocy w ciągu ostatnich 15 lat, władze w Islamabadzie wysłały wyraźny sygnał w stronę Pekinu: **handel z ChRL będzie odtąd, w miejsce amerykańskiego dolara, rozliczany w juanach.** Geopolityczne zbliżenie Pakistanu z Chinami jest podbudowane strumieniem pożyczek i grantów płynących szeroko z Pekinu, sześciokrotnie przewyższającym zaangażowanie finansowe Waszyngtonu. Dlatego, pomimo wycofania się Islamabadu z hydrologicznego projektu Diamer-Basha, nie powinny dziwić plany utworzenia chińskiej bazy wojennej w pobliżu handlowego portu w Gwadarze, który stanowi kluczowy element finansowanego przez ChRL korytarza gospodarczo-politycznego, łączącego Kaszgar z Morzem Arabskim (Oceanem Indyjskim). Pakistan stałby się w ten sposób, drugim po Dżibuti zamorskim przyczółkiem dla marynarki wojennej ChAL-W.

Chiny w naturalny sposób wykorzystują moment historyczny, w którym ich dążenie do odgrywania większej roli na świecie, zbiega się z ograniczaniem zagranicznej aktywności Stanów Zjednoczonych w ramach polityki „America First”. Wycofywanie się Waszyngtonu z globalnych zobowiązań (porozumień klimatycznych, TPP, radykalne obcięcie środków w budżecie federalnym na pomoc rozwojową, w tym m.in. finansowaną w ramach Banku Światowego) podważyło długofalowo wiarygodność USA wśród sojuszników, wytwarzając lukę, którą w sposób naturalny zapełnia Pekin,

promując przy okazji – jak w przypadku przyszłorocznych wyborów w Kambodży – własne rozwiązania gospodarcze i polityczne.

2. W przemówieniu Wanga Yi na szczycie Chiny-CELAC znalazło się dużo akcentów nawiązujących do, opartej na zasadzie równości, współpracy państw globalnego Południa. Szef chińskiego MSZ zachwalał zalety [chińskiego] multilateralizmu i działań opartych na wzajemnych korzyściach oraz wyraził uznanie dla wszelkiego typu organizacji regionalnych wspierających inicjatywę Pasa i Szlaku. Wang odżegnywał się jednocześnie od jakichkolwiek intencji geopolitycznego współzawodnictwa (ze Stanami Zjednoczonymi) i gier o sumie stałej. Jednak zarówno użyta retoryka, jak i instytucjonalne ramy China-CELAC FORUM wskazują na liczne podobieństwa z formułą środkowo-wschodnioeuropejską – „16+1”, a zwłaszcza afrykańską – FOCAC, w której analogicznie najważniejszym mechanizmem politycznym są odbywające się raz na trzy lata spotkania szefów dyplomacji.

Szczyt w Santiago pokazał, że kolejna inicjatywa typu „Chiny+” krzepnie, i to w bezpośrednim sąsiedztwie Stanów Zjednoczonych; w dodatku napędzana obietnicą inwestycji na sumę 250 mld USD, które mają popłynąć z Pekinu w ciągu dekady. Choć w zaproponowanej w 2015 r. przez Xi Jinpinga formule „1+3+6” (wypełnionej deklaracjami o budowie połączeń transportowych, gospodarczych, finansowych i kulturowych pomiędzy Chinami i Ameryką Południową) polityka nie znajduje się na afiszu współpracy Chin z CELAC, to z pewnością nie jest marginalna. Nie ulega wątpliwości, że mechanizmy gospodarcze będą służyły również osiąganiu wpływów politycznych. Na razie Wang Yi ograniczył się do stwierdzenia, że w ciągu trzech lat od pierwszego szczytu ministrów, stronom udało się „ugruntować konsensus polityczny (*zhengzhi gongshi*)”. W połączeniu z oficjalnym zaproszeniem Ameryki Łacińskiej do udziału w Pasi i Szlaku, to niemało jak na wstrzemięźliwy język chińskiej dyplomacji, i bliskie sąsiedztwo Waszyngtonu.

3. W kontekście EŚW nową jakością w dziedzinie inwestycji infrastrukturalnych wprowadza sukces chińskiego konsorcjum kierowanego przez China Road and Bridge Corporation, które w styczniu wygrało przetarg na budowę wantowego mostu, łączącego półwysep Pelješac z kontynentalną częścią Chorwacji. Realizacja projektu pozwoli na połączenie południowego wybrzeża Chorwacji (w tym Dubrownika) z pozostałą częścią kraju, którą obecnie przedziela wąski pas należący do Bośni i Hercegowiny (wraz z portem Neum). To właśnie z tego powodu UE pokryje 85% kosztów projektu o łącznej wartości 422 mln euro zapewniającego spójność terytorialną Chorwacji, i szerzej UE. To pierwszy przykład (nie licząc zakończonego porażką polskiego epizodu COVEC-u) wygrania przez chińskie przedsiębiorstwo budowlane przetargu na realizację projektu infrastrukturalnego w Unii Europejskiej. Do tej pory Chiny inwestowały (a często udzielały pożyczek na inwestycje) na Bałkanach w państwach niezwiązanych porządkiem prawnym i regułami transparentności obowiązującymi w UE. Sukces chińskiego konsorcjum pokazuje, że firmy z Państwa

Środka są w stanie konkurować w otwartych przetargach infrastrukturalnych w UE. Z drugiej strony dowodzi, że zwiększona aktywność Chin na Bałkanach Zachodnich (zwłaszcza w Serbii) zwiększa rywalizację mocarstw w regionie, na czym skorzystała Chorwacja, przyciągając uwagę i fundusze z Brukseli.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

